

02/10/2008
2008/17

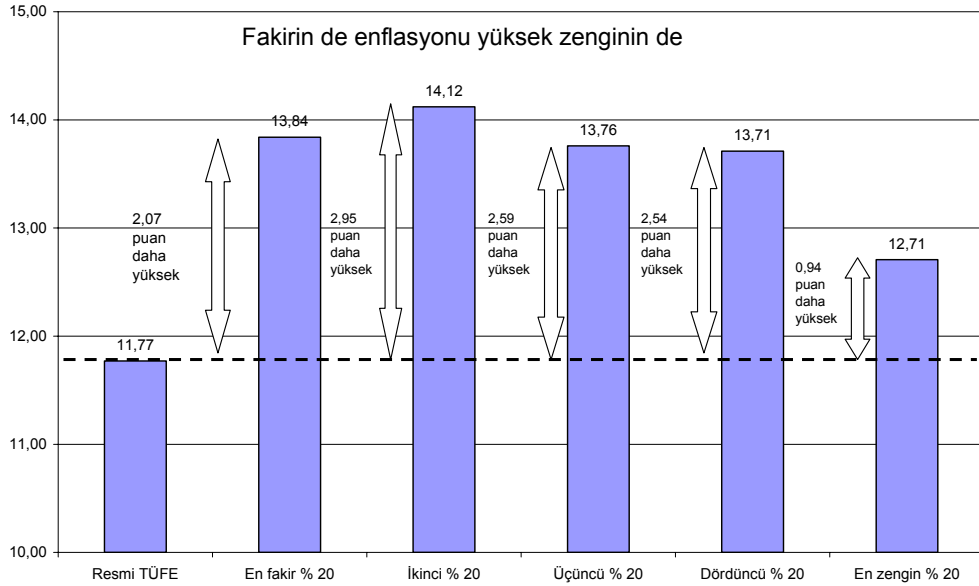
BASIN BÜLTENİ

En yüksek enflasyonu ‘orta direk’ hissediyor

Türkiye’de ağustos itibariyle resmi enflasyon yüzde 11.77. Ancak nüfusun en fakir yüzde 20’lik kesimi enflasyonu yüzde 13.84 hissediyor. Zenginin enflasyonu da resmi TÜFE’nin üzerinde. En ağır darbeyi ise enflasyonu yüzde 14’ün üzerinde hisseden orta direk yiyor.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’nın (İSMMMO) Ağustos ayı verilerinden yararlanarak hazırladığı “Gelir Gruplarına Göre Enflasyon” hesaplaması, nüfusun her kesiminin son 1 yıllık fiyat artışlarını resmi TÜFE’nin üzerinde hissettiğini ortaya koyuyor.

Buna göre, enflasyondaki en büyük paya gıda fiyatlarındaki artış sahip. Gıdayı konut ve ulaştırma izliyor.

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı ve İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, hesaplamaya ilişkin değerlendirmesinde gıda ve enerji fiyatlarındaki hızlı artışın etkisiyle Türkiye ekonomisinin çift haneli enflasyon rakamlarına yeniden

döndüğünü belirterek nüfusun yüzde 20'lik 5 diliminin de enflasyonu resmi rakamların üzerinde hissettiğine dikkat çekti. Türkiye'de enflasyonun yüzde 70'inin gıda ve enerji fiyatlarındaki artışlardan kaynaklandığını ifade eden Arıkan, şu değerlendirmeyi yaptı:

“Son aylarda gıda ve enerjideki artış, Merkez Bankası'nı daha önce açıkladığı yüzde 4'lük TÜFE hedefinden vazgeçmek zorunda bıraktı. 2009-2011 yılları arasında sırasıyla yüzde 7.5, 6.5 ve 5.5'e indirilmek istenen enflasyon, tüketicilerin harcamalarındaki ağırlığa göre toplumun her katmanında farklı hissediliyor. TÜİK'in bütçe anketiyle hesapladığı enflasyon verileri, Türkiye'de tüketici fiyat endeksinin yüzde 11.77 olduğunu gösteriyor. Ancak yine TÜİK'in hanelerin gelir ve harcamalarıyla yaptığı ve nüfusu yüzde 20'lik 5 dilime bölerek hazırladığı gelir dağılım verileri, Türkiye'de nüfusun en zengininin de en fakirinin de fiyat artışlarını ölçülen resmi enflasyondan daha yüksek hissettiğini gösteriyor. Bunun nedenleri ise gıda ve konut ve ulaştırma fiyatlarındaki bu yıl yaşanan yüksek artış. Resmi enflasyon hesaplanırken gıdanın ağırlığı yüzde 28.63, kira ve enerji harcamalarının dahil olduğu konutun ağırlığı yüzde 16.6, akaryakıt fiyatlarındaki artışın etkilediği ulaştırmanın ağırlığı ise yüzde 12.59. Oysa gelir dağılım verilerinde bu üç kalemin ağırlıkları çok farklı. Nüfusun en fakir yüzde 20'lik kesimi, gelirinin yüzde 35.8'ini gıdaya harcıyor. Bu da resmi TÜFE hesaplanırken dikkate alınan yüzde 28.63'lük oranın 7.2 puan üzerinde... TÜFE hesabında yüzde 16.6'lık ağırlığı olan konuta (kira, elektrik, su ve yakıt harcamaları) ise en fakir yüzde 20'lik dilim gelirinin yüzde 27.7'sini harcıyor. Ulaştırmada ise ters bir durum söz konusu. Resmi TÜFE'de yüzde 12.59'luk pay alan ulaştırmaya en fakir dilim gelirinin yüzde 6.2'sini ayırıyor.”

İSMMMO'nun hesaplamasına göre, gıda ve konut için ayrılan pay TÜFE hesaplamasında düşük olduğundan enflasyon daha düşük, gelir dağılım verileri daha yüksek çıkıyor. Ulaştırma ise ağırlığı gelir dağılımında daha düşük olduğundan gelir dağılım verileriyle resmi TÜFE arasındaki uçurumun kapanmasını sağlıyor. En yüksek fiyat artışları bu üç kalemden olduğu için de gelire göre sıralanan yüzde 20'lik nüfus dilimleri enflasyonu daha yüksek hissediyor. Gelir dağılımının en dibinde bulunan yüzde 20'lik kesimin 12 kalem için yaptığı harcamaların bu kalemlerdeki yıllık enflasyona oranlanmasıyla gerçekleştirilen enflasyon endeksi aslında bu kesim için yıllık fiyat artışlarının yüzde 11.77 değil yüzde 13.84 olduğunu gösteriyor. Bir başka anlatımla en fakir kesim fiyat artışlarını resmi TÜFE'nin 2 puan daha üzerinde hissediyor.

Gelir gruplarına göre enflasyon rakamları şöyle:

EN FAKİR YÜZDE 20’NİN ENFLASYONU

Harcama kalemleri	TÜİK			En fakir % 20'lik nüfus		
	TÜFE'deki ağırlığı	Yıllık TÜFE (%)	Kaç puan etki etti?	En fakir diliminde ağırlığı (%)	Yıllık TÜFE (%)*	Kaç puan etki etti?
Gıda ve alkolsüz içecek	28,63	13,33	3,82	35,8	13,33	4,77
Alkollü içecek, sigara	5,00	6,88	0,34	5,7	6,88	0,39
Giyim ve ayakkabı	8,07	3,73	0,30	5,0	3,73	0,19
Konut ve kira	16,60	23,56	3,91	27,7	23,56	6,53
Ev eşyası	7,42	7,05	0,52	5,6	7,05	0,39
Sağlık	2,54	0,99	0,03	2,5	0,99	0,02
Ulaştırma	12,59	9,69	1,22	6,2	9,69	0,60
Haberleşme	4,30	4,56	0,20	3,7	4,56	0,17
Kültür, eğlence	2,81	1,89	0,05	1,2	1,89	0,02
Eğitim hizmetleri	2,24	7,28	0,16	0,6	7,28	0,05
Otel, lokanta, pastane	5,64	14,92	0,84	2,8	14,92	0,41
Çeşitli mal ve hizmetler	4,16	8,90	0,37	3,3	8,90	0,29
TÜFE	100,00	11,77	11,76	100,0	11,77	13,84
Resmi TÜFE ile aradaki fark						2,07

EN ZENGİN GELİR GRUBUNUN ENFLASYONU

Genellikle resmi TÜFE'nin altında çıkan zenginlerin enflasyonu da 2007'de bir hayli şaşırtıcı sonuç verdi. Benzer yöntemle yapılan hesaplama göre nüfusun en zengin kesimi de enflasyonu yüzde 12.54 olarak hissetti. Bu hesaba göre, resmi enflasyon zengininin de maruz kaldığı enflasyonu 2007'de daha düşük ölçüyor.

Harcama kalemleri	TÜİK			En zengin %20'lik nüfus		
	TÜFE'deki ağırlığı	Yıllık TÜFE (%)	Kaç puan etki etti?	En zengin diliminde ağırlığı (%)	Yıllık TÜFE (%)*	Kaç puan etki etti?
Gıda ve alkolsüz içecek	28,63	13,33	3,82	18,8	13,33	2,51
Alkollü içecek, sigara	5,00	6,88	0,34	3,5	6,88	0,24
Giyim ve ayakkabı	8,07	3,73	0,30	7,0	3,73	0,26
Konut ve kira	16,60	23,56	3,91	25,5	23,56	6,01
Ev eşyası	7,42	7,05	0,52	6,2	7,05	0,44
Sağlık	2,54	0,99	0,03	2,3	0,99	0,02
Ulaştırma	12,59	9,69	1,22	14,2	9,69	1,38
Haberleşme	4,30	4,56	0,20	4,8	4,56	0,22
Kültür, eğlence	2,81	1,89	0,05	2,8	1,89	0,05
Eğitim hizmetleri	2,24	7,28	0,16	4,4	7,28	0,32
Otel, lokanta, pastane	5,64	14,92	0,84	5,4	14,92	0,81
Çeşitli mal ve hizmetler	4,16	8,90	0,37	5,1	8,90	0,45
TÜFE	100,00	11,77	11,76	100,0	11,77	12,71
Resmi TÜFE ile aradaki fark						0,94

fark		
------	--	--

ORTA GELİR GRUBUNUN ENFLASYONU

Enflasyonun ağırlığını en ağır hissedenler ise orta direk. Gelir dağılım verilerinden yapılan enflasyon hesabına göre fiyat artışlarını en fazla hisseden grup, nüfusun en fakir 2'nci dilimi. Bu gruptakiler enflasyonu yüzde 11.77 değil yüzde 14.12 yaşıyor. Ortadaki yüzde 20'lik dilimde de enflasyon yüzde 13.71 hissediliyor. En zenginlerin bir altındaki yüzde 20'lik kesimde ise enflasyon yüzde 12.76 olarak hesaplanıyor. Böylece TÜİK'in resmi hesabına göre yüzde 11.77 olan yıllık enflasyon nüfusun her katmanında farklı ancak resmi rakamdan daha yüksek hissediliyor.

NEDEN YÜKSEK?

Sebeup enflasyon hesabına esas olan 12 alt kalemin ağırlıklarının TÜFE ile gelir dağılım hesabında oldukça farklı olması. Bu yıl enflasyonun nedeni; üç kalemin (gıda, kira ve ulaştırma) en fakirinden en zenginine kadar harcamalarda çok büyük payı olması. Yüzde 11.77'lik TÜFE'nin 8.95'i bu üç kalemdeki artıştan kaynaklanıyor. Bir başka deyişle ağustos itibariyle TÜFE'nin yüzde 76'sı gıda, konut ve ulaştırmadaki fiyat artışlarından geliyor. Oysa en fakir dilimde bu üç kalemin ağırlığı yüzde 86'ya çıkıyor. Yapılan hesaplama göre en fakir yüzde 20'nin 13.84'lük enflasyonunun 11.90'ı bu üç kalem kaynaklı. Eğer ulaştırmayı ayrı tutup da gıda ve konutu alırsak oran yüzde 11,31'e düşüyor. Oransal olarak da yüzde 81.7... Yani fakirin enflasyonunun 5'te 4'ü gıda ve konut kaynaklı. Yapılan hesap, en zenginlerin sadece bu üç kalemdeki enflasyonunun yüzde 9.9 olduğunu gösteriyor. Bir başka deyişle bu üç kalem zenginin yüzde 12.54'lük enflasyonunun yüzde 80'ini oluşturuyor. Sadece gıda ve konut ise zenginin enflasyonu içinde yüzde 67'lik paya sahip.

Fiyat artışları içinde bu üç kalemin hareketleri enflasyonun hissedilme derecesini de artırıyor. Gelir dağılım verilerinde konut ve gıda daha yüksek ağırlığa sahip olduğu için enflasyon daha yüksek etki ediyor. Ulaştırmada ise resmi TÜFE'deki ağırlığı daha yüksek olduğu için gelir dağılımında daha düşük etki yaptığı gözleniyor. Bu da enflasyonun neden gelir dağılım verilerinde daha yüksek çıktığını gösteriyor.

	Gıdanın etkisi	Konutun etkisi	Ulaştırmmanın etkisi	3 kalemin toplamı	Toplam enflasyon	3 kalemin enflasyona etkisi (%)	Gıda ve konutun etkisi
Resmi TÜFE	3,82	3,91	1,22	8,95	11,77	76,0	65,64
En fakir % 20	4,77	6,01	0,60	11,38	13,84	82,2	77,89
İkinci % 20	4,07	7,33	0,73	12,13	14,12	85,9	80,74
Üçüncü % 20	3,62	7,01	0,86	11,49	13,76	83,5	77,25
Dördüncü % 20	3,08	7,21	1,08	11,37	13,71	82,9	75,05

En zengin % 20	2,51	6,53	1,38	10,42	12,71	82,0	71,14
----------------	------	------	------	-------	-------	------	-------